

2. Братюк В.П. Формування маркетингових засад розвитку страхового бізнесу / В. П. Братюк // Актуальні проблеми обліково-аналітичного процесу в управлінні підприємницькою діяльністю [Електронний ресурс]: матеріали VI Міжнародної науково-практичної інтернет-конференції (22 листопада 2018 року) / гол. ред. М.В. Реслер. – Мукачєво : МДУ, 2018. – С. 235-240.
3. Жабинєць О.Й. Державне регулювання страхової діяльності у контексті глобалізації світового страхового простору / О. Й. Жабинєць // Науковий вісник НЛТУ України : зб. наук.-техн. праць. – Львів : НЛТУ України. – 2008. – Вип. 18.10. – С. 187–194.
4. Про страхування: Закон України. Сайт Верховної Ради України. [Електронний ресурс]. – Режим доступу : www.rada.gov.ua.
5. Сайт Державної комісії з регулювання ринків фінансових послуг України. Ринок страхування України за 2019 - 2020 р. [Електронний ресурс]. – Режим доступу : www.dfp.gov.ua.

References

1. Vnukova, N.M., Uspalenko, V.I., Vremenko, L.V. 2004. *Strakhuvannia: teoriia ta praktyka [Insurance: theory and practice]*. Kharkiv: Burun book.
2. Bratiuk, V.P. 2018. *Formuvannia marketynhovykh zasad rozvytku strakhovoho biznesu [Formation of marketing bases of insurance business development]*. Actual problems of accounting and analytical process in business management. Proceedings of the VI International Scientific and Practical Internet Conference, Mukachevo, November 22.
3. Zhabynets, O.Y. 2008. *Derzhavne rehuliuвання strakhovoi diialnosti u konteksti hlobalizatsii svitovoho strakhovoho prostoru [State regulation of insurance activities in the context of globalization of the world insurance space]*. Scientific Bulletin of NLTU of Ukraine 18.10: 187–194.
4. Sait Verkhovnoi Rady Ukrainy. Zakon Ukrainy «Pro strakhuvannia» [Website of the Verkhovna Rada of Ukraine. Law of Ukraine "On Insurance"]. www.rada.gov.ua.
5. Cait Derzhavnoi komisii z rehuliuвання rynkiv finansovykh posluh Ukrainy. Rynok strakhuvannia Ukrainy za 2019 - 2020 r. [Website of the State Commission for Regulation of Financial Services Markets of Ukraine. Insurance market of Ukraine for 2019 - 2020]. www.dfp.gov.ua.

УДК 336.132:338.43

ФІНАНСОВА ПОЛІТИКА ЯК ВАЖЛИВА СКЛАДОВА ЕКОНОМІЧНОГО РОЗВИТКУ ПІДПРИЄМСТВА

Ігнатишин М.В., Росола У.В., Виноградов В.В.

FINANCIAL POLICY AS AN IMPORTANT COMPONENT OF ECONOMIC DEVELOPMENT OF ENTERPRISE

Ignatyshyn Maria, Rosola Ulyana, Vinogradov Valery

В статті визначено основні засади призначення фінансової політики на підприємстві та розроблено основні критерії забезпечення його розвитку. Сформульовано конститутивні елементи аналізу, та прогнозування на основі фінансових показників підприємства. Охарактеризовано стратегію формування фінансової політики підприємства та обґрунтовано необхідність побудови фінансового механізму з метою організації ефективної системи взаємодії всіх елементів, що приймають участь в процесі забезпечення прибутковості підприємства.

Ключові слова: фінансова політика, фінансовий механізм, фінансова стратегія і

тактика, фінансові ресурси, джерела формування фінансових ресурсів, фінансовий аналіз, фінансове планування, фінансове прогнозування.

For effective financial management in the practice of the business entity should develop a financial policy that should ensure optimal development and level of financial condition of the enterprise. When implementing financial policy it is necessary to take into account the data of financial (accounting, tax) and management accounting of a commercial organization. Lack of necessary information, use of inaccurate or irrelevant data is a prerequisite for serious miscalculations in management decisions. The formation of financial policy of the enterprise is influenced by many factors, but the determining factor is the strategy of financial and economic development of the enterprise, which is formed on the basis of capital investment policy, pricing policy, growth of variable and fixed costs, production, technical, information, management, accounting policy. The article defines the basic principles of financial policy at the enterprise and develops the main criteria for its development. Constitutive elements of analysis and forecasting on the basis of financial indicators of the enterprise are formulated. The strategy of formation of financial policy of the enterprise is characterized and the necessity of construction of the financial mechanism for the purpose of the organization of effective system of interaction of all elements participating in process of maintenance of profitability of the enterprise is proved.

Key words: *financial policy, financial mechanism, financial strategy and tactics, financial resources, sources of formation of financial resources, financial analysis, financial planning, financial forecasting.*

Актуальність дослідження сутності фінансової політики підприємства полягає в тому, що фінансові ресурси є, з одного боку, як джерелом формування всіх інших видів ресурсів, так і обмеженням масштабів та напрямів діяльності підприємства, та необхідною передумовою для розробки інших функціональних стратегій – з іншого.

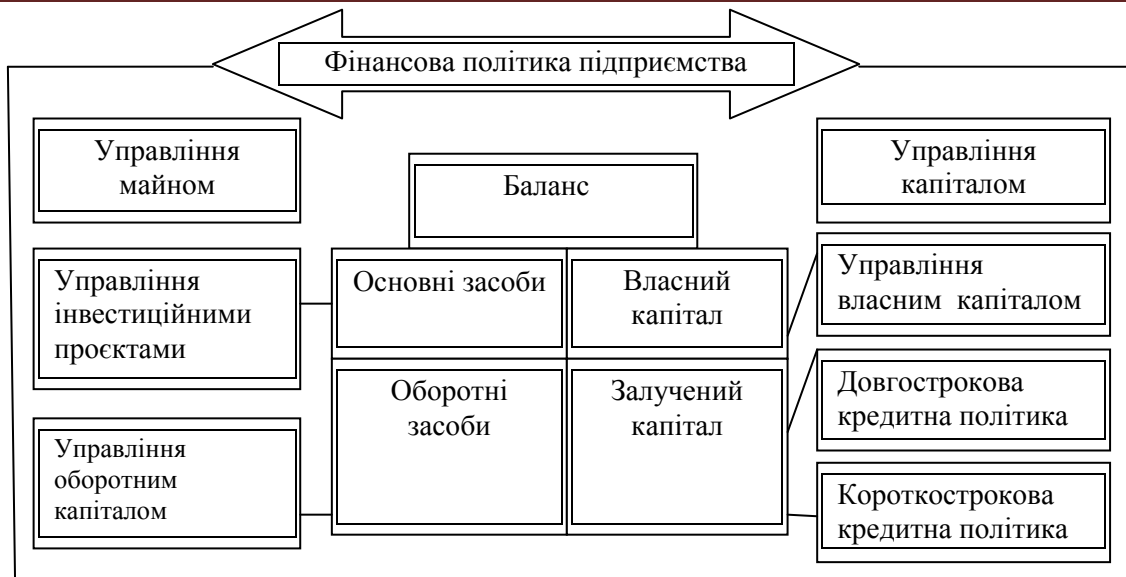
Аналізуючи тенденції розвитку підприємств, необхідно відмітити, що за останні роки показують наявність фінансових проблем: зниження прибутковості, високий рівень фінансових ризиків, податкового навантаження та інфляції. Це пов'язано, насамперед, з недостатньою ефективністю функціонування фінансової політики на підприємстві.

На основі фінансової політики здійснюється розрахунок економічної доцільності бізнес-ідей та прийнятності інвестиційних рішень, оцінка ефективності спрямування фінансових ресурсів в конкретні напрями діяльності. Однак багато підприємств не приділяють фінансовій політиці достатньої уваги.

Проблемам дослідження з формування та реалізації фінансової політики на підприємствах досліджували ряд відомих вчених такі як: Левіцька І.В., Ищенко Е., Порожня В.М., Безземельна Т.О., Кравченко, Пітюлич, М.М. Костирко Л.А., Ігнатишин М.В., Дем'ян Я.Ю., Іонова А.Ф., Шеремет А.Д., та ін.

Для ефективного управління фінансами в практиці господарюючого суб'єкта повинна розроблятися фінансова політика, яка повинна забезпечити оптимальний розвиток та рівень фінансового стану підприємства [1].

Структура фінансової політики охоплює такі складові елементи, які наведено на рис.1

Рис.1. Структура фінансової політики підприємства

При реалізації фінансової політики необхідно враховувати статистичну інформацію таку як, дані фінансового, бухгалтерського, податкового та управлінського обліку підприємства до якої ставляться певні вимоги.

Основні вимоги до якості фінансової інформації [2]:

- своєчасність;
- достовірність (з певною ймовірністю);
- достатність;
- надійність (з урахуванням ризику);
- комплектність системи фінансової інформації;
- багаторазовість використання;
- висока швидкість збору та обробки;
- актуальність.

На практиці фінансова політика підприємства, передбачає формування наступних її складових:

- облікової політики;
- кредитної політики;
- політики управління грошовими засобами;
- політики управління витратами та доходами;
- дивідендної політики тощо.

Призначення фінансової політики наведено на рис.2.

Рис. 2. Призначення фінансової політики на підприємстві та визначені критерії забезпечення його розвитку

Мета фінансової політики нерозривно пов'язана із стратегією розвитку підприємства і реалізується з нею в єдиному комплексі. У фінансовому менеджменті найчастіше виділяють сім основних моделей головної цільової функції підприємства і його підсистем, що управляють [7]:

- ✓ максимізація прибутку;
- ✓ мінімізація трансакційних витрат;
- ✓ максимізація обсягу реалізації продукції;
- ✓ максимізація темпів зростання підприємства;
- ✓ забезпечення конкурентних переваг;
- ✓ максимізація доданої вартості;
- ✓ максимізація ринкової вартості підприємства.

Даним цільовим функціям властиві як переваги, так і недоліки. Так, цільова орієнтація підприємства на максимізацію прибутку не завжди забезпечує високі темпи його розвитку, оскільки генерація високого прибутку може бути пов'язана з великими витратами, що іноді перевищують доходи, і високими ризиками, що зумовлюють зниження фінансової стійкості й загрозу банкрутства.

В управлінні доходами, витратами та прибутком суб'єктів господарювання чільне місце посідає економічно обгрунтоване фінансове планування та прогнозування, яке дає змогу отримати науково вмотивований висновок про можливі фінансові результати та терміни [4].

Прогнозувати прибуток окремо за доходами і витратами неможливо, оскільки вони безпосередньо беруть участь у його формуванні. Залежно від характеру діяльності підприємства кількість показників плану може бути змінена. Під час складання прогнозу важливо забезпечити належний рівень обгрунтування показників і створити передумови їх

виконання.

Для побудови цільової функції прогнозування прибутку доцільно застосувати економіко-математичне моделювання.

Відповідно до концепції CVP - аналізу цільова функція максимізації операційного прибутку підприємства має вигляд наступної залежності [5]:

$$Po = Ц * OP - Vz_m * OP - Vn = MD - Vn \rightarrow \max \quad (1)$$

де Po - операційний прибуток;

$Ц$ - ціна реалізації одиниці продукції;

OP - обсяг реалізації (у натуральних одиницях);

Vz_m - частка змінних витрат на одиницю обсягу реалізації;

Vn - величина постійних витрат;

MD - маржинальний дохід.

Орієнтуючись на мету максимізації прибутку в ринкових умовах підприємство має чотири ступені свободи [6]:

- перша- встановлення цін;
- друга- формування витрат;
- третя- зміна обсягів продукції;
- четверта- вибір номенклатури і асортименту продукції.

В умовах динамічних змін кон'юнктури ринку модель максимізації прибутку повинна враховувати взаємозв'язок обсягу продажів і цінової політики та чинник непрямих податків.

Отже, для забезпечення прибутковості підприємства необхідна розробка обґрунтованої виробничої програми, цінової і податкової політики, а також пошук резервів економії витрат. З цією метою здійснюється аналіз впливу змін параметрів постійних витрат, змінних витрат та ціни реалізації на прибуток за видами діяльності. Результати аналізу дозволяють зробити наступні висновки:

1. Якщо змінюються постійні витрати, то обсяг виробництва у натуральному виразі, що забезпечує початкові умови, визначається за формулою [5]:

$$Q_1 = (MD_1 / K_{0.m.d.}) : Ц_0 \quad (2)$$

де MD_1 - маржинальний дохід в звітному періоді;

$K_{0.m.d.}$ - коефіцієнт маржинального доходу в базисному періоді;

$Ц_0$ - ціна за одиницю продукції в базисному періоді.

Початкове фінансове положення підприємства (базові умови) і різні варіанти прогнозу фінансового результату на прикладі виду реалізації продукції діючого підприємства.

$$Q_1 = (43251,1 / 0,308) : 33,72 = 4164$$

Для прогнозування прибутку використовуємо результати операційного аналізу діючого підприємства, який на ведемо в таблиці 1.

Таблиця 1.

Результати операційного аналізу

Показники	Базові умови	Зростання виручки від реалізації на 10%	Зростання постійних витрат на 10%	Зростання змінних витрат на 10%	Зростання ціни на 10%
Ціна, грн.	33724,1		33724,1	33724,1	37096,5
Обсяг реалізації продукції, штук	3780		3780	3780	3780
Виручка від реалізації, тис.	127477,2 (100%)	140224,9	127477,2	127477,2	140224,9 (100%)

грн.					
Змінні витрати, тис. грн.	88158,1 (69,2%)	96973,9	88158,1	96973,9	88158,1 (62,9%)
Маржинальний дохід, тис. грн.	39319,2 (30,8%)	43251,1	39319,2	30503,3	52066,9 (37,1%)
Постійні витрати, тис. грн.	7148,0 (5,6%)	7148,0	7862,7	7148,0	7148,0 (5,1%)
Прибуток (+), збиток (-), тис. грн.	32171,2 (25,2%)	36103,1	31456,5	23355,3	44918,9 (32,0%)
Зміна прибутку, %		+12,2	-2,2	-27,4	+39,6

Отже, в результаті збільшення постійних витрат на 10% (з 7148,0 до 7862,7 тис. грн.), для забезпечення базисного фінансового результату підприємство вимушене буде додатково реалізувати 384 шт. товарів (4164 – 3780).

2. Якщо змінюються змінні витрати, то обсяг виробництва, що забезпечує початкові умови, у натуральному виразі, які розраховуються за формулою[7]:

$$Q_2 = MD_0 / K_{м.д.1} : C_0 \quad (3)$$

$$Q_2 = (39319,2 / 0,371) : 33,72 = 3143$$

В результаті зростання змінних витрат на 10% підприємство вимушене понизити обсяг виробництва товарів на 637 штук (3780 – 3143).

3. Якщо збільшується ціна реалізації продукції, то обсяг виробництва, що забезпечує початкові умови, у натуральному виразі складе:

$$Q_3 = MD_0 / K_{м.д.1} \quad (4)$$

$$Q_3 = (39319,2 / 0,371) : 37,10 = 2857$$

Отже, десятипроцентне зростання ціни продаж (з 33724,1 до 37096,5) призведе до зниження обсягу виробництва товарів на 923 штуки (3780 – 2857).

Якщо розглянути послідовно вплив на прибуток зміни постійних витрат, змінних витрат, цін реалізації, то отримуємо наступні результати:

1. Збільшення змінних витрат (на 10%) приведе до отримання збитку у розмірі 23355,3 тис. грн. (127477,2 – 96973,9 – 7148,0), тобто прибуток знизиться на 55526,5 тис. грн. (32171,2 – (-23355,3)).

2. Зростання постійних витрат (на 10%) викличе зниження прибутку на 714,8 тис. грн. (32171,2 – (127477,2 – 88158,1 – 7862,7)).

3. Зростання продажної ціни продукції на 10% приведе до зростання прибутку на 12747,7 тис. грн. (44918,9 – 32171,2) або на 39,6%.

Таким чином, пріоритетне значення по ступеню впливу на прибуток мають зміна ціни і коливання змінних витрат.

Підсумовуючи в цілому можна констатувати, що на формування фінансової політики підприємства впливає багато факторів, але визначальним є стратегія фінансово-господарського розвитку підприємства, яка формується на основі політики капітальних вкладень, політики цін, зростання змінних і постійних витрат, виробничої, технічної, інформаційної, управлінської, облікової політики. Отже, фінансова політика підприємства визначається метою, цілями та завданнями економічного розвитку підприємства; його поточними та перспективними планами; можливістю залучення кредитних ресурсів; здійснення інвестиційних програм тощо. Разом з тим, від уміло сформованої фінансової політики підприємства залежить успіх управління фінансово-господарською діяльністю підприємства, його ефективність та стратегія розвитку на тривалу перспективу.

Список використаних джерел

1. Левіцька І. В. Теоретико-методологічні засади оцінювання ефективності підприємства [Електронний ресурс] / І.В. Левицька, А.П. Сафонова. – Режим доступу: <http://intkonf.org/levitska-iv-ken-safonova-apteoretiko-metodologichni-zasadiotsinyuvannya-efektivnosti-pidpriemstva/>.
2. Ищенко Е. Прибыль как критерий эффективности функционирования предприятия / Е. Ищенко // *Економіст*. – 2005. – №8. – С. 90-92.
3. Порохня В.М. Стратегічне управління: навч. посібник / В.М. Порохня, Т.О.Безземельна, Т.А. Кравченко. – К.: Центр учбової літератури, 2012. – 224 с.
4. Пітюлич М. М. Управління грошовими потоками на підприємстві [Електронний ресурс] / М. М. Пітюлич, В. В. Стегура. – Режим доступу: <https://goo.gl/bqrYCP>.
5. Костирко Л. А. Стратегія фінансово-економічної діяльності господарюючого суб'єкта: методологія і організація: [монографія] / Лідія Андріївна Костирко. – Луганськ: СНУ ім. В. Даля, 2002. – 560 с.
6. Ігнатишин М.В. Бізнес-консультування як інструмент збалансування бізнес-ресурсів та управлінських рішень на підприємстві / М.В. Ігнатишин, Я. Ю. Дем'ян // *Науковий вісник МДУ: збірник наукових праць. Серія «Економіка»*. – 2019. – Випуск 2(12). - С. 62-66.
7. Шеремет А.Д. Фінанси підприємств: менеджмент і аналіз / А.Д. Шеремет, А.Ф. Іонова. - Москва: «ИНФРА-М», 2004. – 538 с.

References

1. Levits'ka, I.V., Safonova, A.P. Teoretyko-metodolohichni zasady otsinyuvannya efektyvnosti pidpryyemstva [Theoretical and methodological principles of evaluating the efficiency of the enterprise]. <http://intkonf.org/levitska-iv-ken-safonova-apteoretiko-metodologichni-zasadiotsinyuvannya-efektivnosti-pidpriemstva/>.
2. Yshchenko, E. 2005. Prybyl' kak kryteryi efektyvnosty funktsyonyrovannya predpriyatiya [Profit as a criterion for the efficiency of the enterprise]. *Economist* 8: 90-92.
3. Porokhnia, V.M., Bezzemelna, T.O., Kravchenko, T.A. 2012. *Stratehichne upravlinnia [Strategic management]*. Kyiv: Center for Educational Literature.
4. Pitiulych, M. M., Stehura, V. V. Upravlinnia hroshovymy potokamy na pidpryyemstvi [Cash flow management in the enterprise]. <https://goo.gl/bqrYCP>.
5. Kostyrko, L.A. 2002. *Stratehiia finansovo-ekonomichnoi diialnosti hospodariuiuchoho sub'iehta: metodolohiia i orhanizatsiia [Strategy of financial and economic activity of the business entity: methodology and organization]*. Luhansk: SNO named after V. Dahl.
6. Ihnatyshyn, M.V., Dem'yan, Ya.Yu. 2019. Biznes-konsul'tuvannya yak instrument zbalansuvannya biznes-resursiv ta upravlins'kykh rishen' na pidpryyemstvi [Business consulting as a tool for balancing business resources and management decisions in the enterprise]. *MSU Scientific Bulletin. Economics series* 2(12): 62-66.
7. Sheremet, A.D., Ionova, A.F. 2004. *Finansy pidpryyemstv: menedzhment i analiz [Enterprise finance: management and analysis]*. Moscow: INFRA-M.

МУКАЧІВСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

89600, м. Мукачево, вул. Ужгородська, 26

тел./факс +380-3131-21109

Веб-сайт університету: www.msu.edu.ua

E-mail: info@msu.edu.ua, pr@mail.msu.edu.ua

Веб-сайт Інституційного репозитарію Наукової бібліотеки МДУ: <http://dspace.msu.edu.ua:8080>

Веб-сайт Наукової бібліотеки МДУ: <http://msu.edu.ua/library/>